

ՄԱԹԵՐ

ԳԻՆ 10 ՓՐ.

ՌԱԶՄԵՆ ՏԱՐԻ 1870. ՃԵՄԱԶԻԼ ԱԽԸՐ 11

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՕԳՈՍՏՈՍ 1873

Ն. Տ. ՕԳՈՍՏՈՍ 14

128

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ա. Զ. Գ.

Այս երկուշաբթի օրու ընէ ի վեր երթ չը հրատարակեցինք, անոր հարոր չուզեցինք երկու օրն անգամ հրատարակել մեր լրագիրն, ինչպէս անուշամ էինք նախընթաց շաբաթ

Այս մէկ երկու օրս ալ 10 փարայի քրդ գիրքով կը հրատարակեմք, անոր համար որ տպարանի մը հաստատութեամբն զբաղած եմք և որոշ գիրքը չեմք կրնար ունենալ տակաւին քաւի մը օր. անկից վերջը կ'որոշեմք մեր իրքը և ըստ այնմ կը ծանուցանեմք. եղերնիս չընեմք որ այժմ երկար օտմք այս մասին:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՐ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ ՄԷՋ
ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ԴԵՊԻՐ

Երէկուան Օրագրոյ մէջ սոյն դէպքը մեծ մասամբ տարբեր եղանակաւ կարագրուած ըլլալուն կուզեմք ճշմարիտ պատմութիւնն ընել:

Սամաթիացիք-50 ի չափ-Պատրիարքարան կերթան եւ կուզեն իրենց ներքոյն համար խառն ժողովոյ ներառեալ, և երբ ներկայանալու հրամանն ստանալով ժողովոյն սենեակը ը մտնեն, ասդիէն 4)-50ի չափ Մընցիք, որք Գրիստոստոլը և փափագեան էֆէնտիններու կողմանէ յատկապէս Պատրիարքարան բերուեր են ի պաշտպանութիւն իրենց, կարգիլն Սամաթիացիս որ ներս չը մտնեն, ա-

ռարկելով թէ իրենք ալ խնդիր ունենալով առաջ իրենք պիտի ներկայանան ժողովոյն: Սամաթիացիք ասոր վրայ «մոտէք» կը պատասխանեն Մընցիք. սակայն Մընցիք՝ որք Սամաթիացիներն ձեռնալ համար բերուեր են, ասով դո՛հ չըլլալով, կիմացնեն Սամաթիացւոյ թէ՛ բնաւ ներս չը պիտի մտնեն իրենք և թէ պէտք է դուրս ելնեն: Այս ըսելով Մընցիք ներս կը խուժեն, և կսկսին Սամաթիացւոյ հարուածել, որ ատեն Սամաթիացիք ալ զիրենք պաշտպանելու եղանակաւ վարկի կսկսին:

Սամաթիացիք հասկնալով իսկոյն որ այդ Մընցիներն Գրիստոստոլը և փափագեան էֆէնտիններու կողմանէ բերուած են զիրենք ձեռնալ համար, Գրիստոստոլը էֆէնտիի ձեռքէն բռնելով ժողովէն դուրս կը հանեն, զոր քանի մը Մընցիք Սամաթիացւոյ ձեռքէն ազատելով, խաչատուր կաթողիկոսի սենեակը կը տանին պահպանելու համար:

Կըսուի թէ Գրիստոստոլը էֆէնտիի ֆէռ կորսուէր և քանի մ'ալ հարուած ընդունէր է ժողովուրդէն:

Այս միջոցին ժողովոյն սենեկին մէջ Մընցիք Սամաթիացւոյ հետ կը կռուէին կատաղաբար, այնպէս որ ոմանք բիրերով, ոմանք գտնուած աթոռները Սամաթիացւոյ գլխուն տեղացնելով սենեկին պատուհանները կը կոտրէին, և ազաղակն ու գոռուձ գոմը վերջին աստիճանի էին, որմէ փափագեան էֆէնտի վախնալով պատրիարքարանի մէկ ճեմիչը փախած և հոն ապաստանած էր:

Սակայն Սրբազան Պատրիարքն երբ իւր յորդորներուն անխելի ըլլալը եւ եղբայր եղբօր հետ կռուիլը տեսաւ, յանկարծ ոտք ելաւ և Մընցիներն ու Սամաթիացիները, հրելով հրմշտկելով և զոմանա ալ ապառակելով, ժողովոյն սենեկէն դուրս բրաւ ամէնքն ալ և երկու կողմն ալ հանդարտեցուց, որով բոլոր ներկայից համակրութիւնն յինքն գրուեց:

Սամաթիացիք երբ վար Պատրիարքարանի բակը իջան արդէն 150ի հասած էր իրենց թիւը, զոր Մընցիք տեսնելով չէին ուզեր վերէն վար իջնել վախնալով թէ՛ Սամաթիացիք կը ձեռնն զիրենք, սակայն այս վերջինները հանդարտութեամբ յայտնելով թէ՛ իրենց այդ վախն բոլորովին անտեղի է, Մընցիք առաջնորդութեամբ Պատրիարքոսկան վոխանորդ Տ. Հօր և մէկ քանի վարդապետաց՝ դուրս ելան Պատրիարքարանէն, ուր Սամաթիացիք դարձեալ իրենց ձեռք տալով խաղաղութեան ողջոյններ տուին և լեղբայր եմք մեք» դուշեցին, որով սոյն կռուոյն վերջ տրուեցաւ:

Մեք չեմք ուզեր սոյն դէպքին վերայ երկարաբանել, մինչդեռ դէպքը յայտնապէս իւր դատապարտութիւնը կուտայ ֆաղ. ժողովոյ անգամ գտնուող Գրիստոստոլը և փափագեան էֆէնտիներու, որք այնչափ Մընցիները Պատրիարքարանի մէջ Սամաթիացւոյ դէմ պատրաստելով, պատճառ եղած են այսպիսի ցաւալի դէպքի մը, որով եղբայր զեղբայր հարուածել և գանակոծել սկսած է:

Միայն կը գովեմք Ս. Պատրիարք

Հօր արիւթիւնն ու խաղաղասիրութիւնն, որ զիրար գանակոծող ժողովրդեան մէջ մտնելով արդիւած է զիրենք իրարու չը զարնելու, և ջանացած է երկու կողմն ալ խաղաղեցնելու. և այն աստիճան ջանացած է, որ երբ Սամաթիացիք կը պնդէին որ Քրիստոստուր և Փափագեան էֆէնտիներն անմիջապէս դուրս ելնեն Պատրիարքարանէն, Ս. Պատրիարքը Սամաթիացւոց մօտենալով, յորդորեց զիրենք այդպիսի պահանջում մը ընելէ ետ կենալ, իմացնելով թէ՛ օրինաց և բարեկարգութեան համաձայն չէ իրենց այդ պահանջումը:

Ասոր վրայ բոլոր ժողովուրդը «կեցցէ խրիմեան Սրբազան» աղագակել սկսաւ, զորս Ս. Պատրիարքն իր առջեւ ձգելով Պատրիարքարանէն դուրս հանեց, ուր ցրուեցաւ ժողովուրդը:

Մինչև այսօր ազգին մէջ տեսնուած ժողովրդական շարժումներն միշտ Պատրիարքաց գէժ եղած են: Այս առաջին անգամն է, որ այդ շարժումն ի նպատակ Պատրիարքի կը տեսնուի, որով կապաղուցուի թէ՛ ստուգիւ Սրբազան Պատրիարքն ժողովրդական է, այսինքն ժողովրդեան համակրութեամբն ու վստահութեամբը կապրի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՆԴՐՈՑ ԼՈՒՍՈՒՄՆԵՐԸ

Հ. Խնչո՛ւ համար առաջ Օրագիր Ս. Պատրիարքին կողմն էր և հիմա ալ միշտ Ս. Պատրիարքին դէմ կը գրէ:

Պ. Անոր համար՝ որ Ս. Պատրիարքը քանի մ'ամիս առաջ Օրագրոյ խմբագիրը ֆաղաքական ժողովոյ սրահէն դուրս ըրաւ իւր ըրած չափազանցութեանը համար:

Ուրեմն եթէ (ըստ Օրագրոյ ծիծաղաշարժ պահանջման) խրիմեան Սրբազանի հրաժարականն ընդունուելով՝ անոր յաջորդն ալ Օրագրոյ խմբագրին նշանակէս ընէ, Օրագիր ալ դարձեալ Պատրիարքի անկման խնդիր պիտի հանէ: Ալ այսուհետեւ ո՞վ կրնայ երկմտիլ Օրագրոյ արդարասիրութեանը վրայ:

Հ. Քաղաքական ժողովն ինչո՞ւ համար չ'ըլէրեան կուղէ արդարացնել:

Պ. Անոր համար որ Գատը գիւղի մէջ ալ իրեն կողմը բռնողներ ունենայ:

Հ. Ինչո՞ւ համար Քրիստոստուր և Փափագեան էֆէնտիները ազգը չ'ատ կը սիրեն:

Պ. Անոր համար որ ազգն ալ զիրենք բնաւ չ'սիրեն:

Հ. Ինչո՞ւ համար 1860 թուականին Քրիստոստուր և Փափագեան էֆէնտիներն խաւարեալ էին:

Պ. Անոր համար որ ազգն այն ատեն անոնց արժանիքը չէր ճանչցած:

Սրբազան Պատրիարքն Ընդհ. ժողով հրաւիրած է վաղուան համար, իւր հրաժարականն օրինաւոր կերպով մատուցանելու համար:

Ըսել է ազգային կենսական կամ մեծ խնդիր մը կայ վաղը լուծուելիք, հետեւաբար այս մասին մեր կարծիքն յայտնել անօգուտ չը կրնար ըլլալ:

Ս. Պատրիարքին հրաժարականին համար՝ ցոյց տալիք պատճառները չեմք ուզեր քննել հոս, սակայն գիտեմք թէ՛ այդ հրաժարականն եթէ քանի մը գիտաւոր պատճառներ ունի, ատենցմէ մին ալ և մեծն այն է, որ Քաղ. ժողովը չը գիտեր Ս. Պատրիարքին հետ, Պատրիարքի մը արժանեցած պարտու պատշաճ եղանակաւն վարուիլ:

Բայց թողումք այս հոս և դամք այն կէտին թէ ինչ կը խօսի ժողովուրդը այս օրերս:

Ոմանք կըսեն թէ՛ Ս. Պատրիարքը հրաժարելու է, զի Քաղ. ժողովոյ հետ չը կրնար գործել և համաձայնել անկարելի է, ոմանք կըսեն թէ՛ Պատրիարքը հրաժարելու չէ, այլ միայն Քաղ. ժողովն հրաժարելու և ատոր տեղ այնպիսի անձերէ բաղկացեալ ժողով մ'ընտրելու է, որ Ս. Պատրիարքին գործակից կարենայ ըլլալ:

Իսկ մաս մ'անձինք ալ կան, որք կըսեն թէ ոչ Ս. Պատրիարքն և ոչ Քաղ. ժողովն հրաժարելու են, այլ զիրենք հաշտեցրնելու է անհամաձայնութիւնն բառնալով, որպէս զի կարենան շարունակել:

Չեմք գիտեր արդարեւ թէ՛ երեսփոխանաց մեծամասնութիւնն այդ երեք կարծեաց որին համախոհ կը գրանուի. բայց այդ պէտք չէ մեզ գիտնալ այնչափ, որչափ պէտք է պահանջել ազգին այս անխնայական վիճակին մէջ այնպիսի տնօրէնութիւն մը, որով ազգային ընթացիկ գործը քայլերն չը կասին. այնպիսի թաղեր, որք այսօր խռովութեան և յուզման

մէջ են և որոնց խաղաղութիւնը կառնուած է Ազգ. կեդրոնական իշխանութեան խաղաղութեանը հետ, երկուստեան անխնայութեան և յուզման մէջ չը յարատեւեն. այնպիսի խնդիրներ, որոց լուծման օր մը յապաղուած անվնաս չը կրնար թողուլ ազգային շահ հերն, երեսի վրայ չը մնան. որովհետեւ այս անգամ տեղի ունեցած ազգային ժողովրդական շարժումը ուր այս անգամներուն բնաւ չը նմանիր և խիստ վտանգաւոր է, անոր համար որ ուրիշ անգամներ այսպիսի հանրական յուզումնք մը պատահած ատեն, թաղերէր և գաւառներն խաղաղութեան միջով միշտ գտնուած են, մինչդեռ այսօր Գատը գիւղ, Խուսիտար ևն. ևն. ևն. մէջ միայն ազգին կեդրոնը այլ իրեն հետ մեկտեղ միանգամայն իսկ մը թաղաւէտ և գաւառներ անխնայանութեան և յուզիկման մէջ են. ինչպէս է Սամաթիայեան Գատը գիւղ, Խուսիտար ևն. ևն. ևն.:

Ուստի վաղուան Ընդհ. ժողովը այսու կէտերը նկատուութեան առնելով մարայնպիսի անմիջական տնօրէնութիւն մը պարտի ընել Ազգ. կեդ. իշխանութեան համար, որ Պատրիարքարանէն իշխանութեան զուրկ վիճակի մէջ չը գտնուի. և եթէ Քաղ. ժողովը պիտի հրաժարի, ինչպէս որ կ'համաձայնուի ընդհ. ժողովն պարտաւոր է Ս. Պատրիարքը Հօր աջակից առժամանակեալ ժողով մը տալ և՛ անձերէ բաղկացեալ որպէս զի մինչև Քաղ. ժողովոյ և Պատրիարք Հօր մէջ գտնուած անհամաձայնութիւնն բարձուի, ազգը իշխանութիւնն ունենայ և կարենալ թաղերն ու գաւառներն ալ իշխանութեան մէջ պահել:

Այս կրնեմք այսօր և կը բնականաբար և մեծայայտ եմք՝ որ վաղ Ընդհ. ժողովոյ ներկայացող ժողովուրդըն ալ առատ կը թողու երեսփոխանական ժողովն այս մասին ազգին շահուն ի նպաստ վարվիլ կարենալու համար:

ՏԱԼԻԼԻՅԷ

Սայթանաթը սէնյէնին Վիէնն սէֆիրի Գապուլի բուշա հաղորէթէի Պրինտիդիտէն վիէննայէ ազիմէթի մէջ տիւր:

— Պէյողունտա Ֆլամ գաղինթա տախիլինտէ միւճէտտէտէն քիւշատ

կառնան սօփրա պայրէսին թէ զեր-
սանս յաթը, սուրէթի միւքէմէլէտէ օլ-
երի տուգտան պաշգա՝ թաղըմարը դա-
ւաղմէթ թէ միւլ վէ ճէտիտ, վէ թաամա-
նաղը իտէ՝ կէրէք ալաֆրանքա վէ կէրէք
սղու յաթուրգա օլտուղու հալտէ՝ զայէթ
ին շմֆիա ու չէզիզ օլտուղունա նիսպէթ-
տուլէ՝ ֆիաթլէրէն մէմուքին զայրի էհվէն
սղգալուլունաղու տօղրուտու թաաճիւպէ
տուր պայան տոր :
— Մէգրիւր, բէնթօռանըն՝ իլանը,
ուրի զնիթէօռ տէղ՝ Աննիս նամ ճէրիտէտէ
յու էօրիւլիւքա՝ Ֆլամ, կիպէ միւնէվ-
աղիլէր պիր գաղիսօտա՝ ալաֆրանքա մա-
ն, միլգանըն թէրէննիւմաղը վէ օրէրա
սօր էտալարընըն բիֆադաթի իլէ էմալի
ն հնա մէնպալ գ պիր սալարա՝ պիր ա-
թաղ տէմնէֆիս վէ թէ միւլ վէ զայէթ լէ-
յուլիլ վէ սուրէթի միւքէմէլէտէ թաաճ
թիաթտէրտէ՝ պէշ պուշուք վէ նիհայէթ
էտի պուշուք զլաւ տըշարը չըգորսա,
լը պալունուն էլպէթտէ պիր հիքմէթի օլ-
նիւլմալը տըր տէյու մէրադ վէ թէլաշ օ-
թիւլունումը վէ պիլ էթրաֆ թաաճըգ օ-
անտուղունա կէօրէ՝ մէգրիւր քաղի-
արաննուն սօփրա տայրէսի միւքէմէրի-
ն միւնն յաթը այ միւքէմաթի պիլա թի-
ը պիճարէթ շու գայիտէի հասէն իլէ տէ-
պմք վաթ իտէճէյի վէ օլ վաղթէ գատար
Պաշ միւքէթրիլէրին բէսրէթիտէն բէսպի
ֆայիտէ էթմէք էֆրեարընտա դալի
պուլունաղու անլաշըմը տըր :
— Կէլէն ճուճա ագչաթը Հաս-
քէօյ վարժուլարընտան 4 նուճէօրու
վարժ քէօրիւտէն հարաքէթ իթ-
տիքտէն սօնրա՝ տէրունի վարժտէ
պիր տաքէրլէ՝ պիր Բուճ պէյնիտէ
զուհուրա կէլէն պիր միւնաղտա քէս-
պի շիտաթի իտէրէք, Էօլճուլար ֆէվ-
վաշ գէլաթտէ գօրգումը վէ վարժ Լեա
գալուսունա Խանաշտըղընտա Էօլճու-
լարըն էքսէրիսի չըգմըշ տըր :
— Նէղտի Սալթանաթը Սէնէյէտէ
տիւէլի մուաղղամա սիւֆէրանընըն
սըգճա սըգճա Պապը Ալիյէ աղիմէթ-
լէ դաթը ճէնապը Սաաթաղամի վէ
Խարիճիյէ նաղըրը Բաշա հաղրէթլէրի
իլէ միւլադաթ իթմէսինտէն տօլաշը
շու արալըգ տէվայրի տիւլօմաթի-
դըյէ վէ բօլթիթիդըյէտէ միւլթադա
բօլթիթիգաճա պիր մէսէլէնն հասըլ
օլմաղտա օլտուղու պօղըլար թաա-
ֆընտան թաալիսի օլունաղտա իտէ
տէ՝ սուրէթի բէսպիյէտէ օլարադ՝ շու
արալըգ, բօլթիթիգաճա պիր պէօյիւք

մէսէլէնն միւքուտի կէօրիւնմէմէքտէ
տիր :
— Ճիտտէտէ ասաքիլի զտաթիլէ
իլէ պիր գաշ Բուճար պէյնիտէ պիր
շիտտէթլի միւնաղտա զուհուրիտէրէք՝
Իքի քիշի Խարալանմըշ տըր :
— Գրպըրա ճէզիլիթիտէ պու ու-
նէ մահուլաթը արղիլէնն բէք զի-
Խաթէ գըլլէթի ճիհէթլէ՝ գըթըրգ
զուհուրիտէրէք՝ ճէզիլիթի մէզիլ-
րէտէն տիկէր ատալարա վէ Խօղար-
թանա պէհէր հաֆիթա Երաղտէն թէ-
ճաղաղ ֆաթիլիտէնն կէմիլիլէ վէ բա-
րաթը օլմաթանլարըն պալըգ գալըգ-
լարը իլէ հիճրէթ իթմէքտէ պուլուն-
տուղու օլ թաաֆտան վարիտ օլան
հալմաթիտէն տիր :
— Պու քուպահ Իրան սէֆարէթիտա-
նէսինէ վարիտ օլան պիր թէլէկուաֆը
բէտիլէ կէօրէ՝ Իրան Շահնըն Բաքիւ
օլտուղու վարժ արա կիճէ ֆէֆալուն-
Խա ատաթը բիշկէահնիտէն միւրուր
իթմիլ տիր :
— Սալթանաթը Սէնիլէնն իթալ-
Խա սէֆիլի տաաթէթլու Սարդիս է-
ֆէնտի հաղրէթլէրի Էշրէֆ Բաշանըն
Բաքիւ օլտուղու վարժա Տէրաա-
տէթէ ալտէթ իթմէքտէ տիր :
— Թաալիսի օլունաղունա կէօրէ՝
Իրան Շահը հաղրէթլէրի Եարընքի
ճուճա կիւնիւ Տէրաաթտէթէ միւ-
վաթըլէթ իտէճէք տիր :
— Պուրտան պիր գաշ այ էվիլէ
Թրապիլոն սաքիլիլէրիտէն վէ Էրմէնի
միլլէթիտէն Չաաիկ օղլունու էօլտիւ-
րիւլ թաալաթա կէօմիւլ քտէն սօնրա՝
էօլիւպին չըգարըպ Երգմըշ օլան Թը-
րապիլոնը Հաճի Մէհմէտ աղա իլէ
օղլալարըն էլան սէրպէթ օլուպ՝ պէր
մուճիլի նիղամ իթմիլմաթլէրիլիննէ
թիճէսի իճրա օլունումալը օլտուղու
ճիհէթլէ՝ մահալի մէզպուրտէն Թաիլին
օլունան պիր վէրիլին պու տէֆա Տէր-
աաթտէթէ վիլուտի իլէ՝ քէյֆիլէթիլին
պէր մուճիլի նիղամ մահալիտէ Բու-
յէթ օլունումաթը հադգընտա Տիւլանը
Ահքեամը վալէտայէ պիր արղուհալ
թաալաթի օլունաճաղը իշիտիլմիլ տիր :
— Աղապ գալուսու իլէ Ռաք Դա-
րան իսքէլէսինի Եթաիլէրիլինէ Բապթ
էտէն թիւմը քէօրիլնիւն 125000 լի-
րայէ պալիլ օլմուշ օլտուղու բէք չօգ-
լարընա մալիւս տուր :
— Մէգրիւր քէօրիլնիւն պիր գաշ
տուպալարը պունտան չէլա կիւն էվ-

վէլ նասըրնա սողաթլանմըշ վէ թա-
միլինէ մուպաշրէթ օլունումըշ վէ կիւ-
Խա մէզրիւր թաալիլ խիթամ պուլ-
մուշ իտի իտէ տէ՝ զիքը օլունան քէօր-
րիւնիւն թէքմիլ տուպալարը պիր թա-
րաֆտան պօղուլմաղա մէյեալ օլունալ՝
բէք տէ թաալիլ գապուլ էթմէլ տէ-
ր էճէսինտէ կյմալ օլունումըշ օլտուղու
ճիհէթլէ՝ մէզրիւր տուպալարըն թէպ-
տիլի իլէ թաալը ալէրտէ կյմալ օլուն-
մասընա տայիր Լօնտաաթան պիր ուս-
թա ճէլալ օլունումաղը իշիտիլմիլ տիր :
— Պունա նիսպէթլէ՝ Գարաքէօյ իս-
քէլէսի իշուն սըքարըշ օլունան թիւմը
քէօրիւ պունտան տօգսան զիրա
տահա ուղղուն վէ բէք սաղլաթ վէ գա-
վի օլտուղու հալտէ տօգսան պին լի-
րա մէսարիլէ հալտէլէրի օլմադ-
աա տըր :
— Պու կիւն Չաթը Ալիի ճէնապը
Սաաթաղամի վէ Իրան սէֆիլի Մուհ-
մին իսան վէ զէվաթը քիթաթ հաղա-
րաթը ոաաթ սէքիլտէ բէրթէվըրիա-
լէ նամ վարժ Էրմաթիւն Չանադ
գալէսինէ գատար Իրան Շահը հաղ-
րէթլէրիլին իթիլապալիլնէ աղիմէթ
իտէճէքտէ տիր :
— Տէր սաաթտէթտէ թէպալամի Դ-
րանիլէնն թիւճճար թաալը պիր
պէօյիւք վարժ օլէ պէ հէր էմաթ
տաիլի սյուլում պիրէք ուֆաթ վարժ
քի՝ ճէման օն գըլթա վարժ իճարլան-
մըշ վէ բէնճէմալէ կիճէսի ալէն սա-
պահ Տէր Սաաթէթ իմանընտան հա-
րաքէթլէ Իրան Շահնըն Բաքիւ օլ-
տուղու վարժ Բաթիլաթա զա-
տար իլէրուլէրէք մուալիլէրան պէ-
րապէր սիլտէթ իտէճէքտէ տիր :
— Էվանթ Չէրալտ զաղէթաթը
հիւլիլմէթի սէնիլէ թաաֆընտան ի-
քի այ միւտէթլէ թաթիլ օլունումըշ
օլտուղու մաթէթիլի պէյան իտէրիլ
— Վիլէնաթան վարիտ օլան թէ-
լէկրաֆ խապէրիլնէ կէօրէ՝ օգմաթա
էֆրէնճիլին օն պիրիլնի կիւնիւ դօ-
լէրաճա վուղուաթ 745 չըգմըշ տըր :
— Լաադըյա գրաթնեալը միւնըյն
խապիլն վէլ վերի յարկը Մ. Ճանիկ Ա-
րամի Վաթըթ թիւ 15 սենեալը վո-
լադրիլնիլ :
— Լաադըյա գրաթնեալը միւնըյն
խապիլն վէլ վերի յարկը Մ. Ճանիկ Ա-
րամի Վաթըթ թիւ 15 սենեալը վո-
լադրիլնիլ :

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆՆԵՐ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՌ ԶԵՌՆ
ԳՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱՌՈՑ ԸՆԹԱՑՔ
ՏՐԱՄԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ

ԸՍՏ ԼԸ ՇՐԱՆԻ

ԱՇԽԱՏԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՄԱՐԿՍԵԱՆ

Տասներկու տարի է ի վեր ազգային երիտասարդութեան մէջ եռանդ մը կը տեսնուի գրելու, գովելի՝ եռանդ. և սակայն մեր ընդուն օր ըստ օրէ փոխանակ զարգանալու կրննի, մեր բացատրութիւնները փոխանակ դիւրանալու կը դժուարանան, մեր ոճը փոխանակ սահուն, յարդարեալ և վայելուչ ըլլալու՝ խել մը նորածին, քմածին բառերու կուտակութեան վրայ կը կայանայ, կամ բառերու ծայրատութեանց և բարդութեանց առաւել կը հակամիտի: Ինչ է ասոր պատճառը. — պատանեկութեան ճաշակին կը թուի ենէ զուրկ ըլլալը, հմտութեան պակասութիւնը, վարժարանի գրասեղանէն դեռ նոր ելած՝ խումբ մը պատանեկաց գրիչ առնելու, բանաստեղծութիւն գրելու, սէր երգելու, ճառ խօսելու, լրագրի մէջ երևելու մանկական տհաս փափաքը: Սակայն պէ՛տք է բոլոր յանցանքը պատանեկութեան, երիտասարդութեան վրայ ձգել. — ոչ երբէք: Սիրտը՝ նման երկրի արտադրելու միտում ունի, եթէ վարդ տնկես՝ վարդ կը քաղես, եթէ չուշան՝ անոր ծաղկին կ'ըմպլիս, իսկ եթէ խոպան թողուս՝ սէզ և տատանակներ կը բուսցնէ: Ինչ է այս ամբողջութեան պատճառը. — Մեր երիտասարդութիւնը ընդհանրապէս առաջնորդ ձգուած է. դասագիրք և դասատու միանգամայն կը պակսին մեզ: Սակաւթիւ անձինք՝ զորս յականէ յանուանէ կրնամք համբել՝ չեն բաւեր այսչափ վարժարանաց, այսչափ պիտոյից՝ զորս դարը կը պահանջէ. աւելցուր ասոնց վրայ նաև վերջին ատեններս ազգին մեջ երկցած ամեն տեսակ նիւթերու վրայ գրողներ՝ որոնք իրենց ճառած նիւթին վրայ ոչ

գիտակցութիւն ունին և ոչ գաղափար, և ահաւասիկ այն ատեն կիմանաս, ընթերցող բարեկամ, մեր ճաշակին խանգարման, իմաստակութեան յառաջադիմութեան պատճառը:

Այս տողերը կը գրեմք՝ ոչ թէ գրքոյկիս յառաջարանը վիճաբանութեան ասպարէզ մ'ընելու, այլ ազգային դպրութեան իր սկսած օրէն ի վատթարն դիմելուն վրայ ունեցած կակիծս բացատրելու համար:

Ինչ է ասոր դարմանը. — խիստ պարզ և գիւրին. պատանեկաց ուսուցանել հաստատուն ուսումն, պիտանի ծանօթութիւններ, տնտեսական, քաղաքական, ուսումնական և դրագիտական. ու որ այս ճիւղերուն մէջը, կամ միւսը ազգին մէջ զարգացնելու կաշխատի, ու որ մեր արդի մոլար դրութիւնը տեսնելով լաւագոյնը և դիւրինը կառաջարկէ ազգին, նա իրաւամբ իր պարտքը կատարած ըլլալով, հայրենեաց արժանի զաւակ կը սեպուի: Գործը նուիրական է և ստիպող. ու որ կարողութիւն ունի և կամք չունի՝ այն վատ է, ու որ տաղանդ ունի և զոյն չահասիրութեան միայն և երիտասարդութեան կիրքերը ու հարուստին մտլորութիւնները գրգռելու կը գործածէ՝ դաւաճան է:

Իսկ ես՝ որ դասատուաց խմբէն համարուելու պատիւն ունիմ տասն տարիներէ ի վեր՝ որ իմ դոյզն ծանօթութիւններս պարտիմ տգնութեանցս և ոչ ումեք, ահաւասիկ վարժապետացս Լըֆրանի, Գօնտիլաքի, Մարմոնթէլի խրատները կընծայեմ իմ բարեկամ երիտասարդութեան, իրիւ հեղինակ չեմ հրամայեր իրեն, վասն զի այս դործոյս մէջ իրիւ հեղինակ երեւելու անպարծութիւնը չունիմ. եթէ այս փոքրիկ աշխատութիւնս ցուցնէ իմ բարեկամ երիտասարդութեան իմաստակութեան ոգեղութիւնը, ճշմարիտ տաղանդին արժէքը. եթէ՝ անոր ցուցնէ ճշմարտին, բարւոյն և գեղեցկին յարգը և զանոնք մեծարել տայ՝ այն ատեն ես իմ վարձս առած կըլլամ, այն ատեն իմ պղծօրի փառասիրութիւնս (եթէ ունիմ) գոհ եղած կըլլայ, փոյթ չէ թէ համարին զիս այս գրքոյկիս հեղինակ կամ թարգման:

Ե. ՄԱՐԿՍԵԱՆ

Կը ծախուի Գալաֆեան եղբարց քով: Գին կէս արծաթ Մէճիտ:

ԳԱՂՏՆԻՔ
ԵՐԶԱՆ ԿՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՐ
ԼՈՒՍԱՏՈՒ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԳՈՒՆ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԱՑ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ՅԱՌՈՐ ԱՐՇԱԽԻՐ ԱՃԵՄԵԱՆ

ԳՈՐԾ ԶՈՐՐՈՐԴ

Սոյն գիրքը, որոյ արժէքն և օգտակարութիւնը անունը ինքնին կը խօսի. ինչպէս ամեն կարգի ազգայնոց հետաքրքրական նոյնպէս խիստ կարեւոր է այն երիտասարդաց և պատանեաց համար որք՝ «տնան տերեւները» կարգալով սարսափած և չփոթու շուար կեցած են: Այս գիրքը կը խոստանայ ուրախալի ճամբայներէ առաջնորդել զանոնք և ցոյց տալ այն կէտը, ուր երիտասարդը պարտին հասնիլ:

Կը ծախուի մասնաւորապէս Մարգարեան Յարութիւն աղայի գրատունն ի Զագմագճըլար, և կամիջին գլուխը՝ պարագան:

ՆԱԽԱԳԻՐՈՒՄ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅՈՐԴԵՆԱԼ

Ի ԽՈՐԷՆ ԵՓԵՍՈՑՈՒՄՆԻ ՆԱՐ-ՊԵՅ

Գին 1 փրանք 25 փրանք

Այս դասագիրքի պէտքն զգալի կը թուէր մեզ. ուստի ինդրեցինք Գերթորէն Եպիսկոպոսէն, որ ի վաղուց պատրաստած ու նովալ դաս տուած ձեռագիրն անգամ մի եւս աչքէ անցընելով մեզ յանձնէ զայն ի ապագութիւն: Նորին Սրբապետութիւնն ընդունեց մեր առաջարկութիւնը, և ի լոյս ընծայեցինք զայն ի մեր հաշիւ:

Մեզ չվայելեր գովարանել այս գիրքը, Դասատուք կարող են վորձով տեսնել և ինքեանց վկայել սորա մթթոտին առաւելութեանը:

Կը ծախուի ի Գրատան ֆարիզու ի Յակոբեան խան թիւ 13 և ի դրատան Պաղտատար աղայի Սրապեան ի Մերձան չարչը թիւ 29 և ամեն գրավաճառաց քով:

Հ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ԽՐԱԳԻՐ-ՏՆՈՐԷՆ
ՅԱՎՈՐ ԽԱՆՃԵԱՆ

ՏԵՐ ԼՐԱԳՐՈՑ

Յ. Գ. ԲԵԻՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յ. ԳԱՎԱՅԵԱՆ Ե ԸՆԿ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Կ. Պօլիս Գիւրգի խան Կարի խալի թիւ 28